

การศึกษาของเด็กต่างชาติในจังหวัดสมุทรสาคร: บทเรียน ภาคีความร่วมมือระหว่างรัฐกับองค์กรสาธารณะกุศล

นายปริญญา หวานเหล็ม¹

บทคัดย่อ

บทความเรื่อง “การศึกษาของเด็กต่างชาติในจังหวัดสมุทรสาคร: บทเรียนภาคีความร่วมมือระหว่างรัฐกับองค์กรสาธารณะกุศล” มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาความร่วมมือในเชิงอุดมการณ์ ในการออกแบบและการดำเนินการสวัสดิการทางการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กต่างชาติที่เป็นบุตรylanarenงาน โดยองค์กรภาครัฐและองค์กรสาธารณะกุศล ซึ่งอาศัยวิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพในการเข้าถึงชุดความรู้ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม

การค้นคว้าทบทวนทั้งแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องได้แก่ แนวคิดทฤษฎีสวัสดิการด้านการศึกษา และอาศัยทฤษฎีประกอบสร้างนิยม ผลการศึกษา พบว่า ความร่วมมือในเชิงอุดมการณ์กิดจากข้อจำกัดของทั้งสองภาคส่วนที่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน กล้ายเป็นความร่วมมือในการจัดการศึกษาให้แก่บุตรylanarenงานต่างชาติใน 3 ด้าน คือ 1. ด้านบุคลากรทางการศึกษาในการจัดการเรียนการสอน 2. ด้านหลักสูตร และ 3. ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ส่งผลต่อการออกแบบการจัดสวัสดิการทางการศึกษา มีลักษณะเป็นการศึกษาทางเลือกในศูนย์การเรียนรู้ในพื้นที่ ผ่านหลักสูตรความร่วมมือระหว่างองค์กรรัฐและองค์กรสาธารณะกุศลที่ร่วมมือกันระหว่างศูนย์การศึกษานอกระบบและการเรียนรู้ตามอัธยาศัยกับศูนย์ค่าหอลิกนักบุญอากิมเพื่อผู้อพยพ้ายถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร

คำสำคัญ: เด็กต่างชาติ, องค์กรภาครัฐและองค์กรสาธารณะกุศล, ความร่วมมือในการออกแบบและการจัดสวัสดิการทางการศึกษา

¹ อาจารย์หลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ วิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

The Education of Children Migrant in Samut Sakhon: A Case of Government Partnerships with Charitable Organizations

Parinya Wanlem¹

Abstract

The article entitled "The Education of Children Migrant in Samut Sakhon: A Case of Government Partnership with Charitable Organizations" with the aim to study cooperation in ideological design and implementation of welfare education for prepare of the government organization and charitable organizations. By Qualitative research methodology, which relies on access to a series of in-depth interviews and participant observation.

The study reviewed the concepts and theories that are relevant which welfare education theory and constructivist theory the study result found that the cooperation in the ideological constraints of each organization to dependence. A partnership in providing education to the children of foreign workers in three areas: 1.Educational officer 2.Education curriculum 3.Quality of life. Affect to the design of collaborative education in terms of education, welfare, the study looks at alternative learning centers in the area. Over the course of cooperation between government organization and Charitable Organizations partnership between the Centre for non-formal education and learning, leisure center with St.Joachim Catholic Center of Migrant (JCCM).

Keywords: Children of Migrants, Government organizations and Charitable Organizations, Cooperation in the design and implementation of welfare education, Children's rights

¹ Lecturer of Social Work, College of Local Management and Development, Phibulsongkram Rajabhat University

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนา การให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจโดยเฉพาะด้านอุตสาหกรรมคือยุทธศาสตร์สำคัญกำลังหลักในการผลิตและส่งออกผลิตเพื่อสร้างรายได้ให้กับประเทศไทย และเพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาเน้นการลงทุนภาคอุตสาหกรรมเกิดขึ้นตามมา จึงทำให้เกิดความต้องการด้านแรงงานเพิ่มมากขึ้นอย่างก้าวกระโดดและเป็นปัจจัยดึงดูดให้แรงงานต่างด้าวเข้ามารаботาในประเทศไทย ข้อมูลจากสำนักงานจัดหางานจังหวัดสมุทรสาครระบุว่าในปี พ.ศ.2552 จังหวัดสมุทรสาครมีแรงงานต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงาน จำนวน 160,549 คน และมีแรงงานมาอยู่ขอกอนุญาตทำงานและยื่นแบบคำขอพิสูจน์สัญชาติปี พ.ศ. 2553 จำนวน 124,454 คน ซึ่งนับว่าแรงงานเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการขับเคลื่อนระบบอุตสาหกรรมและเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในการผลิตสินค้าต่างๆสู่ท้องตลาดภายในประเทศไทยและเพื่อการส่งออกไปยังต่างประเทศ จังหวัดสมุทรสาครเป็นจังหวัดที่รองรับการประกอบอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ประกอบไปด้วยโรงงานอุตสาหกรรมตั้งแต่ปี พ.ศ.2512 จนถึงปัจจุบันทั้งหมด 5,065 โรงงาน โดยมีทั้งโรงงานผลิตเครื่องยนต์ เครื่องจักร อุปกรณ์การเกษตร เป็นต้นและโดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมการผลิตและแปรรูปอาหาร ทະເລ່ມມີຄວາມຕ້ອງການດ້ານแรงงานໃນการผลิตและສ່ວນໃນການຂັບເຄີຍ

หลังจากประเทศไทยมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติปี พ.ศ.2542 สำนักงานเลขานุการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้เสนอโดยบัญญัติการจัดการศึกษาเพื่อเด็กด้อยโอกาส 6 กลุ่ม ในปี พ.ศ. 2547 คือ (1) เด็กที่ถูกปล่อยปละละเลย (2) เด็กที่ถูกละเมิดสิทธิ (3) เด็กประพฤติไม่เหมาะสม (4) เด็กพิการ (5) เด็กขาดโอกาส (เด็กไม่ได้เรียนหนังสือ เด็กลูกกรรมกรก่อสร้าง/กรรมกรว่างงาน เด็กยากจน เด็กชนกลุ่มน้อย เด็กที่ไม่ได้สัญชาติไทย เด็กที่ไม่มีสูตรหรือทะเบียนบ้าน (6) เด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ (เปรมใจ วงศิริเพศล, 2551)

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาฉบับดังกล่าวคือหลักความเสมอภาคที่ต้องการให้เด็กด้อยโอกาสทุกคนในประเทศไทยมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเหมาะสมหลากหลายรูปแบบ โดยคำนึงถึงสิทธิเด็ก สิทธิมนุษยชน และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การจัดการการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็กด้อยโอกาส บูรณาการทั้งด้าน

วิชาการ ด้านศีลธรรม จริยธรรม และด้านทักษะการดำรงชีวิตในสังคมส่วนที่เหมาะสมให้มีมาตรฐานคุณภาพเท่าเทียมกับการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของกระทรวงศึกษาธิการ การจัดสรุทรัพยากรเพื่อการศึกษาและปัจจัยพื้นฐานอื่นๆที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง รวมถึงการจัดระบบบริหารจัดการ และการสร้างและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทันสมัย เด็กต่างชาติที่เป็นบุตรหลานของแรงงานย้ายถิ่นจัดเป็นหนึ่งในกลุ่มด้อยโอกาสภายใต้นโยบายนี้ (เพร戎ใจ วงศิริไพศาล, 2551)

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความร่วมมือในเชิงสานคิด อุดมการณ์ การออกแบบและการดำเนินการจัดสวัสดิการทางการศึกษาเพื่อเด็กต่างชาติโดยองค์กรภาครัฐและองค์กรสาธารณะกุศล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เป็นแนวทางสำหรับองค์กรภาครัฐ องค์กรสาธารณะกุศล และภาคประชาชน ใน การจัดสวัสดิการทางการศึกษา โดยมุ่งแสวงหาผลที่ได้รับจากการวิจัยช่วยสร้างความตระหนักให้เห็นถึงความสำคัญของการให้โอกาสทางการศึกษาให้บุตรหลานแรงงานต่างชาติ ให้สามารถเข้าสู่ระบบการศึกษาของประเทศไทย

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และสร้างองค์ความรู้จากการวิจัย

การวิเคราะห์-ตีความข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มลึก การสัมภาษณ์กลุ่ม การพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม โดยมีกรอบคำถาม กึ่งโครงสร้างที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญในการให้ความเห็นก่อนเก็บข้อมูลในภาคสนาม

ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยภาคสนาม จำนวน 8 ท่าน ประกอบด้วย นักวิชาการผู้กำหนดนโยบายในกระทรวงศึกษาธิการ 1 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานองค์กรแรงงานระหว่างประเทศ (International Labor Organization : ILO) 1 ท่าน นักวิชาการ

ผู้ดำเนินงานสวัสดิการด้านการศึกษาเพื่อเด็กต่างชาติ 1 ท่าน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย 1 ท่าน ผู้อำนวยการศูนย์คatholic นักบุญยอห์นอาคิมเพื่อผู้อพยพข้ามชาติ 1 ท่าน ครูประจำศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย 1 ท่าน ครูประจำศูนย์คatholic นักบุญยอห์นอาคิมเพื่อผู้อพยพข้ามชาติ 1 ท่าน และอาสาสมัครประจำศูนย์คatholic นักบุญยอห์นอาคิมเพื่อผู้อพยพข้ามชาติ 2 ท่าน

ผลการศึกษา

ในการตอบคำถามการวิจัย จึงได้จำแนกเนื้อหาของการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) ประวัติความเป็นมา บทบาทขององค์กรภาครัฐและองค์กรสาธารณกุศล และ 2) ความร่วมมือในการจัดการศึกษาให้กับบุตรหลานแรงงานต่างชาติ ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยและศูนย์คatholic นักบุญยอห์นอาคิมเพื่อผู้อพยพข้ามชาติ ดังต่อไปนี้

ประวัติความเป็นมา บทบาทขององค์กรภาครัฐและองค์กรสาธารณกุศล

ในการตอบคำถามเรื่องความร่วมมืออันมีรากฐานในระดับอุดมการณ์ การออกแบบและการดำเนินงานในการจัดสวัสดิการทางการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมให้บุตรหลานแรงงานต่างชาติ ระหว่างหน่วยงานทั้ง 2 นี้ ผู้วิจัยพบว่าจำเป็นที่จะต้องศึกษาเบริ่งเทียบและทำความเข้าใจประวัติความเป็นมา บริบทแห่งการเกิดขึ้นของ 2 องค์กรนี้ โดยองค์กรหนึ่งเป็นองค์กรภาครัฐและอีกองค์กรหนึ่งเป็นองค์กรสาธารณกุศล จากนั้นจึงพยายามตอบคำถามเรื่องความร่วมมือ และรูปแบบในการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมที่ปรากฏเป็นเอกลักษณ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองสมุทรสาคร เป็นสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสมุทรสาคร สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ประกาศจัดตั้งเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2537 ใช้ชื่อสถานศึกษาเดิมว่า “ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอเมืองสมุทรสาคร” โดยใช้อาคารเรียนพิมพ์ดีดของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดสมุทรสาครเป็นสำนักงาน ต่อมาได้ย้ายสำนักงานไปปฏิบัติงานที่ห้องสมุด ประชาชน “เฉลิมราชกุمارี” อำเภอเมืองสมุทรสาคร ซึ่งตั้งอยู่หน้าวัดคลองครุ ถนน

เศรษฐกิจ ตำบลท่าทราย อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร

จังหวัดสมุทรสาครเป็นจังหวัดซึ่งรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ อุตสาหกรรมผลิตเครื่องยนต์ และที่สำคัญคือโรงงานผลิตและแปรรูปอาหาร ทั่วไปให้เกิดความต้องการด้านแรงงานที่มีฝีมือ และแรงงานกึ่งฝีมือ เป็นจำนวนมาก ข้อมูลจากสำนักงานจัดหางานจังหวัดสมุทรสาครระบุว่าในปี พ.ศ.2552 จังหวัดสมุทรสาครมีแรงงานต่างชาติที่ได้รับอนุญาตทำงาน จำนวน 160,549 คน และมีแรงงานชายที่ขออนุญาตทำงานและยื่นแบบคำขอพิสูจน์สัญชาติปี พ.ศ. 2553 จำนวน 124,454 คน สภาวะเช่นนี้ส่งผลให้เกิดการเคลื่อนย้ายของแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านอาทิ พม่า ลาว กัมพูชา จำนวนมาก โดยมีการตั้งถิ่นฐานในเขตจังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดอื่นๆเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ ความท้าทายที่เกิดขึ้นตามมาจึงเกี่ยวข้องกับการเข้าถึงบริการสวัสดิการทางสังคมในด้านต่างๆอาทิ การแพทย์ สาธารณสุข และการศึกษา นโยบายการขับเคลื่อนสู่ประชาคมอาเซียนส่งผลให้ประเด็นเหล่านี้มีความสำคัญเร่งด่วนขึ้น ศูนย์การศึกษาอุปกรณ์และระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจึงกำหนดยุทธศาสตร์การศึกษาในปี 2558 ที่ประกอบไปด้วย 3 ยุทธศาสตร์ดังนี้

- การเสริมสร้างความตระหนักรู้กับอาเซียน
- เสริมสร้างโอกาสในการได้รับการศึกษาในระดับปฐมและมัธยมศึกษา รวมถึงการเพิ่มคุณภาพการศึกษา
- การเคลื่อนย้ายพร้อมด้วยการจัดการศึกษาให้มีความเป็นสากล (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2555)

ศูนย์การศึกษาอุปกรณ์และระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาครได้มีการเตรียมความพร้อมในหลายด้านอาทิ การจัดการศึกษาในโรงงานในรูปแบบ “การศึกษาอุปกรณ์และระบบสัญญาณ” ให้กับแรงงานต่างชาติ โดยให้ความรู้ด้านกฎหมาย ด้านสุขภาวะอนามัย ด้านอนามัยเจริญพันธุ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปิดหลักสูตรรองรับการศึกษาของเด็กต่างชาติซึ่งเป็นหลักสูตรที่ได้ดำเนินการร่วมกับศูนย์คหกอสูร ศูนย์นักบุญยอห์นกิมเพื่อผู้อพยพพย้ายถิ่น บ้านเอื้ออาทรท่าจีน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร โดยเปิดบริการให้การศึกษาขึ้นในปี พ.ศ.2557 เป็นปีแรกและดำเนินมาถึงปีจุบัน นับเป็นเวลา 2 ปีต่อ�ังกัน

ในการดำเนินงานตามวิสัยทัศน์นั้น จำต้องมีพันธกิจที่ชัดเจนทั้งนี้ศูนย์การศึกษาอุปกรณ์และระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยได้กำหนดพันธกิจ ซึ่งเป็นไปกรอบ

ยุทธศาสตร์ยุทธศาสตร์ของ สำนักงานการศึกษากองระบบและการเรียนรู้ตามอัชญาศัย จัดพิมพ์และเผยแพร่โดย กลุ่มแผนงาน สำนักงานส่งเสริม การศึกษากองระบบและการศึกษาตามอัชญาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ตามไว้ดังนี้

1. เสริมสร้างให้เกิดความตระหนักรู้กับการเป็นประชาคมอาเซียนของประเทศไทยให้เกิดกับประชาชน นับว่าเป็นการสร้างความตระหนักรู้ดับภูมิภาคในเรื่องการเป็นประชาคมที่มีความหลากหลายทั้งเชื้อชาติ ศาสนา และชาติพันธุ์

2. จัดและส่งเสริมการศึกษากองระบบและการศึกษาตามอัชญาศัย อันนำไปสู่การศึกษาตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาศักยภาพในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตของประชาชน

3. สร้างภาคีเครือข่ายทั้งในประเทศไทยและระหว่างประเทศ โดยเชื่อมโยงการจัดการศึกษากองระบบและการศึกษาตามอัชญาศัยเพื่อรองรับความต้องการด้านการศึกษา และการเข้าถึงโอกาสการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตของประชาชนตลอดจนประเทศไทยสมาชิกในกลุ่มประชาคมอาเซียน

4. พัฒนาระบบการบริหารจัดการ การดำเนินการนักศึกษาและ การศึกษาตามอัชญาศัยให้สามารถรองรับนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อประชาคมอาเซียนของรัฐบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2555)

บทบาทการจัดการศึกษาในโรงงานให้แก่แรงงาน : จุดเปลี่ยน สู่การจัดบริการทางการศึกษาเชิงรุกให้กลุ่มผู้ใช้แรงงาน

ศูนย์การศึกษากองระบบและการศึกษาตามอัชญาศัยได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนโดยยึดหลักการและความมุ่งหมายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ควบคู่กับหลักการศึกษากองระบบ หลักความเสมอภาค การมีส่วนร่วม กระบวนการเรียนรู้ ความหลากหลาย ความยืดหยุ่น การบูรณาการ การกระจายอำนาจ เพื่อให้การศึกษากองระบบเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน และมีพื้นฐานในการจัดการศึกษากองระบบว่า การศึกษาเกิดขึ้นได้ทุกแห่งหน ไม่เฉพาะในโรงเรียนเท่านั้น โดยมีพิจารณาแบ่งออกได้เป็น 2 มิติ คือ

1. เป็นการศึกษาที่จัดขึ้นนอกเหนือที่จัดขึ้นในโรงเรียนโดยมีหลักสูตรวิธีการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลเช่นเดียวกัน

และมิติที่ 2 คือการศึกษาที่จัดขึ้นสำหรับผู้ที่อยู่นอกระบบโรงเรียน เป็นผู้ที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการที่โรงเรียนจัดให้ได้ โดยข้อจำกัดต่างๆทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ตลอดจนร่างกาย และจิตใจ

ทั้งนี้การศึกษานอกระบบเป็นกระบวนการของการศึกษาตลอดชีวิต มีภารกิจสำคัญที่มุ่งให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จำเป็นซึ่งเป็นสิทธิที่ทุกคนพึงได้รับ การศึกษานอกระบบจึงยึดหลักการสำคัญ 5 ประการ คือ หลักความเสมอภาคทางการศึกษา หลักการพัฒนาตนเองและการพึ่งพาตนเอง หลักการบูรณาการการเรียนรู้ตลอดชีวิต หลักความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และหลักการเรียนรู้ร่วมกันและการมีส่วนร่วมของชุมชน (สำนักงานบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน, 2546)

การเข้ามาเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้แก่บุตรหลานแรงงานต่างชาติ และการสร้างความร่วมมือในการจัดการศึกษาให้แก่บุตรหลานแรงงานต่างชาตินั้น ริเริ่มจากศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้ทำการประสานงานไปยังนายจ้างและโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อขอพื้นที่เพื่อจัดการศึกษาให้แก่แรงงาน กล่าวคือเป็นการจัดการศึกษา ในลักษณะ “การศึกษานอกระบบสัญจร” ในระยะแรก แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จ เพราะว่าไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควรจากนายจ้างและโรงงานซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงผลวัตระดับองค์กร ในการขับเคลื่อนการศึกษาให้แก่บุตรหลานแรงงานต่างชาติระหว่างองค์กรภาครัฐและองค์กรสาธารณกุศล กล่าวคือการจัดการศึกษาในสถานประกอบการต่างๆนั้น ไม่ได้รับความร่วมมือจากนายจ้างผู้เป็นเจ้าของสถานประกอบการ เนื่องด้วยมีฐานคิดในการดูแลและตอบแทนแรงงานต่างกัน ซึ่งการจ่ายเงินค่าจ้างนั้นถือเป็นการตอบแทนและดูแลแล้วสำหรับสถานประกอบการ แต่ในทางกลับกันศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยนั้นเห็นว่า การให้การศึกษาถือเป็นเรื่องสำคัญเช่นกันที่ต้องจัดบริการให้แรงงาน ดังนั้นจึงเกิดความเห็นต่างขึ้นและนำมาซึ่งการยุติการจัดการศึกษานอกระบบสัญจรในท้ายที่สุด

การก้าวสู่ประชาคมอาเซียน : ยุทธศาสตร์และจุดเปลี่ยนขององค์กร

จากการทบทวนเอกสารเรื่องยุทธศาสตร์วิสัยทัศน์และพันธกิจของสำนักงานศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย(กลุ่มแผนงานสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2555) และจากการวิเคราะห์ข้อมูลบทสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ศูนย์การศึกษานอก

ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยพบว่า ประเด็นการเตรียมความพร้อมของรัฐไทย เพื่อการก้าวไปสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) รวมถึงการเป็นสมาชิกประชาสังคม-วัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio Cultural Community) เป็นเงื่อนไขสำคัญ เงื่อนไขหนึ่งที่ส่งผลให้ศูนย์การศึกษาฯ ออกแบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยมีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในครั้งนี้ โดยพันธกิจข้อ 2. และข้อ 4. ของศูนย์การศึกษาฯ ออกแบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยข้างต้น กล้ายมาเป็นกรอบหลักการสำคัญที่ส่งผลให้องค์กรเกิดการเปลี่ยนแปลงโดยมีความเริ่มที่จะร่วมมือกับศูนย์คิดทดลองกับบุญยอ อากิมเพื่อผู้อพยพย้ายถิ่น

เห็นได้ว่าศูนย์การศึกษาฯ ออกแบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาที่ต้องจัดให้ครอบคลุมเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ซึ่งเป็นการขยายกรอบการศึกษาไปสู่การจัดบริการทางการศึกษาที่ครอบคลุมกลุ่มประชากรกลุ่มใหม่ๆ อาทิ กลุ่มแรงงานต่างชาติที่ย้ายถิ่นมาอยู่ในประเทศไทย

อีกทั้งยังมีกรอบความร่วมมือด้านการศึกษาของอาเซียนที่มุ่งเน้นให้เกิดกลไกที่มีศักยภาพในการเตรียมสังคมไทยให้เข้าสู่การเป็นสมาชิกในประชาคมอาเซียนอย่างสมบูรณ์ เพื่อให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์อาเซียน 2020 ที่ได้มีข้อกำหนดให้อาเซียนมีวิสัยทัศน์สู่ภายนอก มีสันติสุข และมีการเชื่อมโยงเข้าด้วยกันในการเป็นหุ้นส่วนของประชาธิปไตยและอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน มีการพัฒนาที่เป็นพลวัต รวมถึงการรวมตัวกันทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิด มีสังคมที่เอื้ออาทรที่ส่งเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่แนบเนี่ยนทางประวัติศาสตร์ โดยตระหนักรถึงมรดกทางสังคมวัฒนธรรมที่มีร่วมกันให้ความสำคัญของการพัฒนามนุษย์ โดยให้ประชาชนมีโอกาสในการเข้าถึงโอกาสในด้านต่างๆ อาทิ การศึกษา การเรียนรู้ตลอดชีวิต การฝึกอบรม การสร้างนวัตกรรม การส่งเสริมคุณภาพของการทำงานและการประกอบการ รวมถึงการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ ภาครัฐ ดังนั้นอาเซียนจึงให้ความสำคัญในด้านความร่วมมือด้านวิชาการและการพัฒนามนุษย์ เพื่อลดช่องว่างของการพัฒนาอาเซียน กลไกความร่วมมือทางการศึกษา จึงเป็นความจำเป็นพื้นฐานในการสร้างอาเซียนสู่ประชาคมที่มีความมั่นคงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม ดังพบร่วมกับบัตรอาเซียนที่ได้เน้นให้เห็นความสำคัญในการพัฒนามนุษย์ โดยอัศยความร่วมมืออย่างใกล้ชิดทางด้านการศึกษา การเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังปรากฏในบัญญัติอาเซียนบทที่ 1 ข้อที่ 10 ว่า (To develop human resources through closer cooperation in education and life-long learning, in

science technology, for empowerment of the peoples of ASEAN and for the strengthening of the ASEAN community, ASEAN Charter : Article 1, No. 10)

การปรับตัว บทบาท และอัตลักษณ์ใหม่

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงเอกสาร การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ค้นพบว่าศูนย์การศึกษาอกรอบและ การศึกษาตามอัธยาศัยเกิดการปรับตัวในเชิงการปฏิบัติงาน เนื่องจากมีข้อจำกัดในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายบุตรหลานแรงงานต่างชาติ จึงมีความจำเป็นต้องอาศัยองค์กรสาธารณกุศลในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายเพื่อดำเนินการจัดการศึกษาอกรอบขั้นพื้นฐาน โดยเป็นไปในลักษณะพึงพาอาศัยกันเพื่อจัดการศึกษาให้แก่บุตรหลานแรงงานต่างชาติ ซึ่งหากมองในเชิงอัตลักษณ์องค์กรเห็นได้ว่า ศูนย์การศึกษาอกรอบและ การศึกษาตามอัธยาศัยนั้นมีความเป็นองค์กรภาครัฐ (Bureaucratic Organization) ที่มีโครงสร้างการบริหารงานขององค์กรที่มีสายการบังคับบัญชา ดังนั้นการจัดการศึกษาสำหรับบุตรหลานแรงงานต่างชาติจึงเป็นความท้าทายใหม่ที่เข้ามาให้องค์กรดำเนินการ และเป็นการสร้างพื้นที่ทางการศึกษาที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการจัดการศึกษาภาคบังคับของเด็กไทย ซึ่งการเป็นองค์กรราชการของศูนย์การศึกษาอกรอบและ การศึกษาตามอัธยาศัยนั้นมีระบบราชการทำหน้าที่เป็นกลไกบริหาร มีหลักการลำดับการบังคับบัญชา (Heirarchy) มีอำนาจโดยชอบธรรมในการบริหาร และบริหารโดยอาศัยกฎระเบียบ มีลักษณะของงานประจำ มีการแบ่งสายงาน มีผู้ปฏิบัติหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่างๆ ตามแนวคิดของแม็กซ์ เวเบอร์ (สร้อยตรากุล (ติวyananท) อรรถmann, 2550)

ดังนั้นการจัดการศึกษาให้แก่บุตรหลานแรงงานต่างชาติภายใต้องค์กรราชการ จึงมีกรอบการทำงานที่มีสายการบังคับบัญชา (Heirarchy) ที่ชัดเจน และวิเคราะห์ได้ว่ากระทรวงศึกษาธิการที่มีอำนาจและบทบาทสูงสุดในการจัดการศึกษา นั้นเล็งเห็นถึงความสำคัญเรื่องของการศึกษาของกลุ่มบุตรหลานแรงงานต่างชาติ นับว่าเป็นตัวแปรสำคัญในการกำหนดทิศทางในการขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่บุตรหลานแรงงานต่างชาติ ผ่านการปฏิบัติงานของศูนย์การศึกษาอกรอบและ การศึกษาตามอัธยาศัย点多几处，使得文本更流畅。

จึงสรุปข้อค้นพบสำคัญในมิติการปรับตัวได้ว่าผู้บริหารของศูนย์การศึกษาอกร

ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยนั้นมีการปรับทัศนคติเรื่องความหลากหลายทางเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ใน การจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มดังกล่าว โดยยึดหลักสากลศรีความเป็นมนุษย์และความเท่าเทียมในการจัดบริการทางการศึกษาให้แก่บุตรหลานแรงงานต่างชาติ ประวัติความเป็นมา ศูนย์คาทอลิกนักบุญอากิมเพื่อผู้อพยพข้ามชาติ ท่าจีน (St.Joachim Catholic Center For Migrants :JCCM)

ศูนย์คาทอลิกนักบุญอากิมเพื่อผู้อพยพข้ามชาติ St. Joachim Catholic Center For Migrants (JCCM) นั้นเริ่มดำเนินงานจัดการศึกษาให้บุตรหลานแรงงานต่างชาติ ผู้อพยพติดตามผู้ปักครองที่เข้ามาประกอบอาชีพค้าแรงงานในประเทศไทย ประกอบไปด้วยสัญชาติพม่า มอง ทะวาย บังคลาเทศ และกะเหรี่ยง ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่บ้านเชื้ออาท ท่าจีน จังหวัดสมุทรสาคร เริ่มดำเนินการจัดการเรียนการสอนมาตั้งแต่ วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ.2554

ศูนย์คาทอลิกนักบุญอากิมเพื่อผู้อพยพข้ามชาติที่นี่มีโครงสร้างการดำเนินงานอยู่ภายใต้วัดนักบุญอันนา จังหวัดสมุทรสาคร โดยมีศูนย์เครือข่ายการเรียนรู้ที่จัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กต่างชาติทั้งหมด 3 ศูนย์ประกอบไปด้วย

1. ศูนย์คาทอลิกนักบุญอันนาเพื่อผู้อพยพข้ามชาติ St. Ann Catholic Center for Migrant (ACCM) ซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณวัดนักบุญอันนา ตั้งอยู่ ณ หมู่ 4 ตำบลบางหญ้าแพรก อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

2. ศูนย์มาริสต์เพื่อผู้อพยพข้ามชาติ Marist Center for Migrant (MCM) ตั้งอยู่ป่าคลองครุ ตลาดกุ้ง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

3. ศูนย์คาทอลิกนักบุญอากิมเพื่อผู้อพยพข้ามชาติ St.Joachim Catholic Center of Migrant (JCCM) ตั้งอยู่ในหมู่บ้านเชื้ออาท ตำบลท่าจีน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

ศูนย์การเรียนรู้ทั้ง 3 มีศูนย์คาทอลิกนักบุญอันนาเพื่อผู้อพยพข้ามชาติ เป็นศูนย์กลางในการประสานงานและอำนวยความสะดวก ทั้งการกระจายอาหารกลางวัน เป็นสื่อกลางในการจัดสรรสิ่งของบริจาคต่างๆ ไปยังศูนย์การศึกษาอีก 2 ศูนย์ โดยที่ศูนย์คาทอลิกนักบุญอากิมเพื่อผู้อพยพข้ามชาติ ตั้งอยู่บริเวณหมู่บ้านเชื้ออาท ท่าจีน จังหวัดสมุทรสาคร เป็นองค์กรทางสังคมที่มุ่งให้ความช่วยเหลือในด้านมนุษย์รวม ในเรื่องการให้การศึกษา การดูแลสุขอนามัย ส่งเสริมวัฒนธรรมชุมชนแก่กลุ่มแรงงานอพยพที่เข้ามาทำงานในเขตจังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวพม่า

โดยการสนับสนุนของอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ซึ่งถือเป็นพันธกิจในงานด้านสังคม ในการปฏิรูปติความรักต่อเพื่อนพี่น้อง คนด้อยโอกาส คนชายขอบสังคมและคนพลัดถิ่น ศูนย์คาಥอลิกนักบุญ约瑟夫 加米เพื่อผู้อพยพป้ายถิ่นนั้น มีวัตถุประสงค์ในการก่อตั้งดังนี้

1. เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้พิลัติin งานต่างชาติและผู้ติดตาม(บุตรหลาน)ในเรื่องการศึกษา สุขภาพ และอนาคตซึ่งในระยะเริ่มต้นนั้นยังไม่มีการเปิดการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบของโรงเรียน โดยเป็นการดำเนินงานในรูปของการจัดกิจกรรมในวันหยุดเสาร์อาทิตย์

3. เพื่อส่งเสริมให้ผู้ผลิตถินแรงงานต่างด้าวและผู้ติดตาม (บุตรหลาน) สามารถพึ่งตนเองได้

4. เพื่อส่งเสริมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และลดความยากไร้แก่ผู้ลัดถิ่นและแรงงานต่างชาติ เนื่องจากการสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วมที่คุณพยาຍາມสอดแทรกให้นักเรียนตระหนักเห็นความสำคัญของการศึกษาที่สามารถกระดับคุณภาพชีวิต และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีศักดิ์ศรี (ลื้บค้นจาก <http://www.socialbkk.org/index.php/th/2015-08-24-02-40-08/2015-08-24-02-49-13/2015-08-24-02-50-05>)

บทบาทการจัดการศึกษาให้กับกลุ่มแรงงานย้ายถิ่น

บุตรหลานแรงงานต่างด้าวติดเชื้อโภกภัยจากประเทศพม่าเข้ามาในประเทศไทยโดยเฉพาะในจังหวัดสมุทรสาครนั้นด้วยการติดตามผู้ป่วยรอง ที่เข้ามาเป็นแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมและการประมง ซึ่งเยาวชนที่อายุไม่ถึง 15 ปีบริบูรณ์นั้นกثุ่มายให้การคุ้มครองและปังคับว่าไม่สามารถทำงานหรือเป็นแรงงานได้ บุตรหลานแรงงานต่างด้าวต้องอาศัยอยู่แต่ในบ้าน หรือห้องเช่า ที่ผู้ป่วยรองพักอาศัยอยู่ ทำให้เด็กต่างด้าวต้องเผชิญกับปัญหาหลายประการและซับซ้อน จึงทำให้เกิดความเสี่ยงตลอดเวลา

ซึ่งการดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางความกลัวจากภัยคุกคามต่างๆ เช่นการถูกจับกุมจากเจ้าหน้าที่รัฐเพรากการเข้าเมืองผิดกฎหมาย ไม่มีสถานภาพที่ถูกต้องทะเบียนชาชูวาร์ การถูกล่วงละเมิดทางเพศ ฯลฯ จึงกลายเป็นเด็กกลุ่มเสี่ยงและเปราะบางที่อาจถูกใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาผลประโยชน์จากผู้เมืองดีได้ (อมรทิพย์ ออมราภิบาล, 2544) ดังนั้นทางออกที่ดีที่สุดสำหรับการป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้คือ การให้การศึกษาโดยการจัดการศึกษานี้ดำเนินการโดยศูนย์คอ托ลิกนักบุญอุกิมเพื่อผู้อพยพข้ามชาติ ซึ่งเป็นองค์กรทางศาสนา (Faith Based Organization) ที่เล็งเห็นความสำคัญและจัดสวัสดิการทางการศึกษาขึ้นในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร โดยมีฐานความเชื่อว่าการสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้นั้น ต้องคำนึงถึงปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือการให้การศึกษาซึ่งก็อกรมาในรูปของการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อม โดยการจัดการศึกษานี้ไม่ได้หมายความว่าจัดการเรียนการสอนเพียงอย่างเดียว หากแต่ครอบคลุมถึงประเด็นความมั่นคงในชีวิต พื้นที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก ทักษะชีวิต นันทนาการ และการดูแลสุขภาพอนามัยในชีวิตประจำวันอีกด้วย

ความจำเป็นในการสร้างร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างองค์กรภาครัฐและองค์กรศาสนาคริสต์

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงเอกสาร การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ค้นพบว่าศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเกิดการปรับตัวในเชิงการปฏิบัติงาน เนื่องจากมีข้อจำกัดในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายบุตรหลานแรงงานต่างชาติ จึงมีความจำเป็นต้องอาศัยองค์กรศาสนาคริสต์ในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายเพื่อดำเนินการจัดการศึกษานอกระบบขั้นพื้นฐาน โดยเป็นไปในลักษณะพึ่งพาอาศัยกันเพื่อจัดการศึกษาให้แก่บุตรหลานแรงงานต่างชาติ

ความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนระหว่างศูนย์คาಥอลิกนักบุญอุกิม เพื่อผู้อพยพข้ามชาติ และศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เริ่มต้นขึ้นในปี พ.ศ.2557 กล่าวคือเกิดความร่วมมือกันระหว่าง 2 องค์กรเพื่อขับเคลื่อนการศึกษาให้แก่บุตรหลานแรงงานต่างชาติ ด้วยเหตุว่าศูนย์คาಥอลิกนักบุญอุกิม เพื่อผู้อพยพข้ามชาติ ไม่สามารถออกวุฒิบัตรทางการศึกษาให้แก่นักเรียนที่เข้ามาศึกษาได้ เนื่องจากเป็นศูนย์ที่ไม่มีการจัดทะเบียนที่ถูกต้องตามกฎระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ด้วยซึ่งว่างที่เกิดขึ้นทำให้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม

อัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ สำนักส่งเสริมการศึกษาอกรอบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือ กศน. เข้ามาร่วมจัดการศึกษากับศูนย์คatholic นักบุญยออาคิมเพื่อผู้อพยพข้ามชาติ เพื่อร่วมกันจัดการเรียนการสอนให้แก่บุตรหลานแรงงานต่างชาติ โดยใช้หลักสูตรของศูนย์การศึกษาอกรอบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ และใช้พื้นของศูนย์การเรียนรู้คatholic นักบุญยออาคิมเป็น จึงเกิดความร่วมมือขึ้นระหว่าง 2 องค์กรในการจัดการศึกษาให้แก่บุตรหลานแรงงานต่างชาติ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า เมื่อมีการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรความร่วมมือฯดังกล่าวแล้วไปนั้น ได้มีการปรับเนื้อหาของหลักสูตรเพื่อให้เหมาะสมกับทักษะและความสามารถของนักเรียน เกิดการบูรณาการหลักสูตรเพื่อความเหมาะสมสมกับกลุ่มเป้าหมายบุตรหลานแรงงานต่างชาติ

การจัดการเรียนการสอนภายใต้อัตลักษณ์ขององค์กรศาสนาคริสต์ โดยมีองค์กรทางศาสนาเป็นฐาน (Faith-Based Organization)

ศูนย์คatholic นักบุญยออาคิมเพื่อผู้อพยพข้ามชาติ เป็นองค์กรทางศาสนา (Faith-Based Organization) จึงมีการปลูกฝังให้ผู้เรียนซาบซึ้งในหลักธรรมคำสอนทางศาสนาของตนเอง โดยไม่มีการบังคับให้บุตรหลานแรงงานต่างชาติที่เข้ามาเรียนนั้นต้องนับถือหรือมีความเชื่อตามคริสต์ศาสนา นิกายโรมันคาಥอลิก ตามฐานความเชื่อของศูนย์ฯแต่อย่างใด หากแต่ได้สร้างความตระหนักรู้ให้นักเรียนนั้นรู้จักการพัฒนาตนเองตามวิถีความเชื่อของรากฐานตนเอง ดังปรากฏในบันทึกการสังเกตภาคสนาม ที่มีการนำสอดมั่นต์ตอนเข้าก่อนเข้าห้องเรียน มีการเดินจงกลม และมีการทำสามัคหัน หน้าเสาธง พร้อมทั้งสอดแทรกหลักธรรมคำสอนทางคริสต์ศาสนา นิกายโรมันคาಥอลิก สอดแทรกเข้าไปเพื่อเสริมให้นักเรียนเข้าใจถึงคำสอนทางคริสต์ศาสนาด้วยเช่นกัน ศูนย์คatholic นักบุญยออาคิมเพื่อผู้อพยพข้ามชาติ ไม่มีการจดทะเบียนที่ถูกต้องตามกฎหมาย มีกรอบการทำงานที่ยึดหยุ่น แต่ในขณะเดียวกันก็มีการบริหารภายใต้ระบบสายการบังคับบัญชา (Hierachy) เช่นกัน กล่าวคือมีลำดับชั้นในการบริหาร เนื่องจากเป็นองค์กรที่ได้รับการสนับสนุนจากอครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ และเริ่มนี้ องค์กรทางศาสนาเข้ามาให้การสนับสนุนเพิ่มเติม

อภิปรายผลการวิจัย : รูปแบบความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างองค์กรรัฐและองค์กรสาธารณกุศล

ความร่วมมือในการจัดการศึกษาให้แก่บุตรหลานแรงงานต่างชาติ เริ่มต้นขึ้นภายใต้พันธกิจของทั้งสององค์กร ระหว่างศูนย์การศึกษากองกลางและกิจกรรมตามอธิการศึกษาและศูนย์คatholic กับบุญยออากิมเพื่อผู้อพยพป้ายถิ่น ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่ขับเคลื่อนหลักสูตรความร่วมมือทางการศึกษาของบุตรหลานแรงงานต่างชาติ อีกทั้งยังมีอัตลักษณ์องค์กรที่คล้ายคลึงกัน นั่นคือมีการทำงานที่มีสายการบังคับบัญชา (Hierachy) อย่างไรก็แล้วแต่ในระยะแรกนี้ก็ยังคงประสบปัญหาอยู่บ้างในเรื่องหลักสูตรความร่วมมือนี้ กล่าวคือหลักสูตรที่ใช้จัดการศึกษาของศูนย์การศึกษากองกลางและกิจกรรมตามอธิการศึกษานั้น มีมาตรฐานสูงเมื่อนำมาจัดการศึกษาให้แก่บุตรหลานแรงงานต่างชาติ ดังนั้นจึงมีปรับหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับคุณสมบัติของบุตรหลานแรงงานต่างชาติมากขึ้น

หากมองในเชิงอัตลักษณ์ของทั้งสององค์กรนั้นถือว่าต่างกันโดยสิ้นเชิง ระหว่างองค์กรทางการศึกษาที่เป็นหน่วยงานราชการ (Bureaucratic Organization) และองค์กรสาธารณกุศลที่มีศาสนาเป็นฐาน (Faith based Non-Governmental Organization) ผลการวิจัยอภิปรายได้ว่า ระดับปัจจุบันของความเป็นผู้นำองค์กรของทั้งสององค์กรนั้นมีความสำคัญมาก เนื่องจากมีส่วนสำคัญในการกำหนดทิศทางการทำงานขององค์กร เพื่อให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย หมายถึงบุตรหลานแรงงานต่างชาติที่อยู่ในจังหวัดสมุทรสาคร

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าวิสัยทัศน์ของผู้บริหารศูนย์การศึกษากองกลางและกิจกรรมตามอธิการศึกษา (กศน.) นั้นสามารถบูรณาการการจัดการศึกษาให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายเด็กต่างชาติได้อย่างลงตัวกับศูนย์คatholic กับบุญยออากิม ซึ่งเป็นความร่วมมือในการจัดการศึกษาที่ยึดโยงกับหลักสิทธิมนุษยชน และความเสมอภาคในการได้รับการศึกษาตามหลักการของอนุสัญญาฯ ด้วยสิทธิเด็ก

ดังนั้นการเป็นภาคีร่วมในการจัดการเรียนการสอนให้แก่บุตรหลานแรงงานต่างชาติระหว่างองค์กรภาครัฐนั้นและองค์กรสาธารณกุศล นับว่าเป็นการสร้างและขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่บุตรหลานต่างชาติให้กว้างขึ้น หมายความว่าในอนาคตบุตรหลานแรงงานต่างชาติจะไม่เป็นเพียงบุคคลที่เข้ามาเพื่อจุดประสงค์เพื่อค้าแรงงานเพียงอย่างเดียว แต่สามารถอาศัยเอกสารทางการศึกษา ไปใช้ประโยชน์ในแสวงหา

ทางเลือกในอาชีพที่กว้างขึ้นในประเทศไทย โดยมีสิทธิเหมือนคนไทยตามกฎหมายทุกประการ ผ่านกระบวนการความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นแล้ว 3 ด้าน ดังนี้

ด้านบุคลากรในการจัดการเรียนการสอน ภายใต้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาให้แก่บุตรหลานแรงงานต่างชาติครั้นนี้ ทางศูนย์การเรียนรู้นี้ออกแบบและจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ได้ส่งครุภัณฑ์สอนมาทำการสอนในศูนย์คหคลลิกนักบุญยอห์นเพื่อทำการสอนนักเรียนเป็นครั้งคราว แต่โดยปกติส่วนใหญ่แล้วจะอาศัยครุภัณฑ์ในศูนย์คหคลลิกนักบุญยอห์นเพื่อผู้อพยพพำนัชในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนอย่างไรก็แล้วแต่ถือได้ว่าเป็นความร่วมมือทางด้านบุคลากรทางการศึกษาแล้ว

ด้านหลักสูตรบูรณาการความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนสำหรับบุตรหลานแรงงานต่างชาติ ความร่วมมือในการดำเนินจัดการเรียนการสอนให้แก่บุตรหลานแรงงานต่างชาตินั้น มีความตกลงร่วมกันในการใช้หลักสูตรที่มีการบูรณาการระหว่างหลักสูตรของศูนย์คหคลลิกนักบุญยอห์นเพื่อผู้อพยพพำนัชและศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สอดคล้องกับผู้เรียน และมีกลไกในการคัดนักเรียนเข้าสู่หลักสูตรความร่วมมือดังกล่าวนี้ โดยการคัดเลือknักเรียนที่มีผลการเรียนดี จากนักเรียนที่เรียนอยู่ในหลักสูตรการเรียนของศูนย์คหคลลิกนักบุญยอห์นเพื่อผู้อพยพพำนัชเข้ามาเรียนในหลักสูตรความร่วมมือนี้

ด้านการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิต นอกจากความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนแล้วทั้งสององค์กรยังมีการส่งเสริมการพัฒนาด้านทักษะชีวิต โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้นักห้องเรียน โดยการจัดกิจกรรมทัศนศึกษานอกสถานที่ ไปตามสถานที่สำคัญๆต่างๆ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในด้านทักษะชีวิตท่ามกลางความแตกต่างหลากหลายทางสังคมวัฒนธรรม

สรุป

ผลการศึกษาที่สำคัญ ในการศึกษาความร่วมมือในการจัดการศึกษาระหว่างศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยกับศูนย์คหคลลิกนักบุญยอห์น เพื่อผู้อพยพพำนัช ผลการศึกษาชี้ว่าความร่วมมือดังกล่าวเกิดขึ้นเนื่องจากบริบททางนโยบายตั้งแต่เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรษ (Millennium Development Goals : MDGs) ในพ.ศ.2543 ขององค์การสหประชาชาติ ครอบความร่วมมือประชาคมอาเซียน

ตลอดจนพระราชนบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542 และมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2548 เหล่านี้เป็นเครื่องยืนยันให้เกิดขึ้น อีกทั้งในส่วนของความร่วมมือในการจัดการศึกษา ก็พบว่ามีลักษณะเด่น คือเกิดความร่วมมือของทั้งสององค์กรใน 3 ด้าน ด้วยกัน ประกอบไปด้วย 1) ด้านบุคลากรทางการศึกษาและผู้จัดการเรียนการสอน 2) ด้านหลักสูตรบูรณาการความร่วมมือในการจัดการศึกษาแก่บุตรหลานแรงงานต่างด้าว และ 3) ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต

การจัดการศึกษาให้แก่บุตรหลานแรงงานต่างชาตินั้นเกิดขึ้นแล้ว ภายใต้การร่วมมือระหว่างศูนย์การศึกษากองระบบและการศึกษาตามอัชญาศัย และศูนย์คาดการลิคนักบุญยออาคิมเพื่อผู้อพยพพย้ายถิ่น โดยทั้งสององค์กรอยู่ภายใต้พันธกิจนโยบายและการปฏิบัติการภายใต้อิทธิพลเชิงนโยบายของประเทศไทยและระดับสากล ที่ส่งผลเอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษาให้แก่บุตรหลานแรงงานต่างชาติ แต่เนื่องด้วยความแตกต่างในอัตลักษณ์ขององค์กรทั้งสอง ทำให้เกิดความไม่ราบรื่นในการดำเนินการจัดการศึกษาให้แก่บุตรหลานแรงงานต่างชาติ กล่าวคือต้องมีการปรับหลักสูตรที่นำมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับกลุ่มบุตรหลานแรงงานต่างชาติในพื้นที่ ที่มีฐานความรู้จากประเทศไทยที่แตกต่างกัน อีกทั้งยังไม่มีพื้นฐานความรู้ด้านภาษาไทย อันเป็นหลักสำคัญในการเรียนในหลักสูตรความร่วมมือในครั้งนี้ ซึ่งจำเป็นที่ต้องมีการศึกษาเพื่อติดตามในภายภาคหน้าต่อไป

เอกสารอ้างอิง

นงรวม เศรษฐพานิช. 2549. โอกาสทางการศึกษาของเด็กอพยพต่างด้าวและเด็กชั้นเย่ในจังหวัดสมุทรสาคร. (รายงานวิจัย). กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขานุการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

เปรมใจ วงศิริเพศล. 2552. โครงการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบและแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับเด็กต่างด้าว กรณีศึกษาอำเภอเมือง สอด จังหวัดตาก. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มูลนิสุข-แก้ว แก้วแดง. 2555. รายงานฉบับสมบูรณ์การศึกษาวิเคราะห์ศักยภาพและแนวทางในการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต สำหรับประชาชนของสำนักงาน กศน. เพื่อสนับสนุนการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประเทศไทยในปี พ.ศ.2558. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ

ศรีศักดิ์ ไทยอารี และคณะ. 2542. สถานภาพการให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสในต่างประเทศ : สหรัฐอเมริกา สาธารณนาจักร บรัสเซลล์ ฟิลิปปินส์ และออสเตรเลีย. กรุงเทพฯ : โครงการพัฒนาระบบการให้บริการการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

สุภางค์ จันทวนิช. 2549. การใช้แรงงานเด็กภาคปะมงต่อเนื่อง เกษตรกรรมและคนรับใช้ในบ้าน จังหวัดสมุทรสาคร. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยการย้ายถิ่นแห่งเอเชีย สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันรามจิตติ. 2548. รายงานโครงการติดตามสภากาณ์เด็กและเยาวชน รายจังหวัดปี 2547 -2548. กรุงเทพฯ : สถาบันรามจิตติ

สมพงค์ สระแก้ว. 2554. สถานการณ์แรงงานข้ามชาติ เด็ก และผู้ติดตาม ในจังหวัดสมุทรสาคร (ออนไลน์). แหล่งที่มา www.lpnfoundation.com//34

สถานการณ์แรงงานข้ามชาติ-เด็ก-และผู้ติดตาม-ในจังหวัดสมุทรสาคร-.html. วันที่สืบค้น 8 พฤษภาคม 2561

สมพงค์ สระแก้ว. 2555. แรงงานข้ามชาติจังหวัดสมุทรสาครกับการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมไทย (ออนไลน์). แหล่งที่มา www.prachathai.com

com/journal/2012/12/44140. วันที่สืบค้น 8 พฤศจิกายน 2561

สร้อยตรากุล (ตีวนานนท์) อรรถมานะ. 2550. พฤติกรรมองค์การ ทฤษฎีและการประยุกต์. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สำนักงาน กศน. กระทรวงศึกษาธิการ. 2555. กรณีศึกษาตัวอย่าง: การจัดการศึกษาตลอดชีวิตในต่างประเทศ. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ. 2555. คู่มือและแนวทางปฏิบัติ สำหรับการจัดการศึกษาแก่บุคคลที่ไม่มีหลักฐานทะเบียนราชบุรหรือไม่มีสัญชาติไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2556. หลักสูตรการศึกษานอกระบบประถมศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 สำหรับเด็กต่างด้าวและผู้ไม่มีสัญชาติไทย. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ

อมรทิพย์ ออมรากิบາດ. 2544. การประเมินความต้องการของเด็กต่างชาติ กรณีศึกษาเด็กพม่าในจังหวัดระนอง. กรุงเทพฯ: สถาบันเชี่ยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย